

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO

zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy
Kluczbork

OPRACOWANIE:

mgr inż. Barbara Borkowska

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'B. Borkowska'.

czerwiec 2021

SPIS TREŚCI

1. PODSTAWOWE INFORMACJE O PROGNOZIE

- 1.1. Podstawy prawne
- 1.2. Cel prognozy
- 1.3. Metodyka opracowania
- 1.4. Zawartość prognozy
- 1.5. Wykaz materiałów źródłowych:
- 1.6. Powiązania projektu Studium z innymi dokumentami

2. CHARAKTERYSTYKA I LOKALIZACJA OBSZARU BĘDĄCEGO PRZEDMIOTEM OPRACOWANIA

- 2.1. Lokalizacja i dotychczasowy sposób zagospodarowania terenu
- 2.2. Uwarunkowania wynikające z aktualnie obowiązującego Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Kluczbork
- 2.3. Cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym, istotne z punktu widzenia projektowanego dokumentu

3. CHARAKTERYSTYKA ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO I KULTUROWEGO

- 3.1. Krajobraz i morfologia
- 3.2. Warunki klimatyczne
- 3.3. Budowa geologiczna
- 3.4. Rzeźba terenu
- 3.5. Zasoby surowców naturalnych
- 3.6. Gleby
- 3.7. Warunki wodne
- 3.8. Różnorodność biologiczna
- 3.9. Powiązania obszaru z otoczeniem
- 3.9.1. Uwarunkowania kulturowe

4. SKUTKI WPŁYWU DOTYCHCZASOWEGO ZAGOSPODAROWANIA I UŻYTKOWANIA NA ŚRODOWISKO PRZYRODNICZE

5. ANALIZA I OCENA ISTNIEJĄCEGO STANU ŚRODOWISKA

6. CHARAKTERYSTYKA ROZWIĄZAŃ W STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO MIASTA I GMINY KLUCZBORK

7. OCENA PROPONOWANYCH WARUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA TERENU

- 7.1. Przewidywane zagrożenia dla środowiska w wyniku realizacji zmiany Studium
- 7.2. Przewidywane znaczące oddziaływanie inwestycji na środowisko
- 7.3. Przewidywany wpływ ustaleń Studium na poszczególne elementy środowiska
- 7.4. Przewidywane zmiany stanu środowiska w przypadku braku zmiany Studium
- 7.5. Przewidywane transgraniczne oddziaływanie na środowisko
- 7.6. Przewidywane oddziaływanie na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000

8. PROPOZYCJE ROZWIĄZAŃ MINIMALIZUJĄCYCH NEGATYWNY WPŁYW NA ŚRODOWISKO

9. PROPOZYCJE ROZWIĄZAŃ ALTERNATYWYCH DO ROZWIĄZAŃ ZAWARTYCH W PROJEKCIE ZMIANY STUDIUM

10. METODY ANALIZY REALIZACJI POSTANOWIEŃ STUDIUM

11. STRESZCZENIE

12. OŚWIADCZENIE AUTORA PROGNOZY O SPELNIENIU WYMAGAŃ W ZAKRESIE KWALIFIKACJI DO SPORZĄDZENIA PROGNOZY

1. PODSTAWOWE INFORMACJE O PROGNOZIE

Niniejsza prognoza oddziaływania na środowisko została opracowana dla potrzeb zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Kluczbork.

Do sporządzania zmiany Studium Rada Miejska w Kluczborku przystąpiła uchwałą Nr VII/142/19 Rady Miejskiej w Kluczborku z dnia 3 kwietnia 2019 r. w sprawie przystąpienia do sporządzania zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania miasta i gminy Kluczbork.

Prognoza swoim zasięgiem obejmuje obszar gminy Kluczbork w jej granicach administracyjnych. Zmiany dotyczą przede wszystkim korekty wskaźników dotyczących zagospodarowania terenów oraz wprowadza dwie zmiany w przeznaczeniu obszarów:

– jeden na terenie Ligoty Dolnej zmienia obszar dotychczas przeznaczony pod rozbudowę oczyszczalni ścieków na tereny zaliczone do strefy przemysłowo – skladowej;

- drugi w granicach miasta Kluczborka teren dotychczas zaliczony do strefy produkcyjno-przemysłowej zostaje przekształcony na tereny zabudowy wielorodzinnej (jest to istniejący obiekt administracyjny, dla którego planowana jest miana przeznaczenia w kierunku mieszkaniowym oraz istniejący budynek gminny, w którym zlokalizowane są mieszkania socjalne).

1.1. Podstawy prawne

Obowiązek sporządzania prognozy oddziaływania na środowisko Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego wynika z ustawy z dnia 3 października 2008r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2020 poz. 283 ze zm).

Przy opracowaniu niniejszej prognozy uwzględniono obowiązujące przepisy:

- Ustawę z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2021 r., poz. 241 ze zm.),
- Ustawę z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2020 poz. 283 ze zmianami),
- Ustawę z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (t.j. Dz. U. 2019 poz. 1396 ze zmianami),
- Ustawę z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (t.j. Dz. U. z 2020r. poz. 55 ze zmianami),
- Ustawę z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych , (Dz.U. 2017 poz. 1161 ze zmianami),
- Ustawę z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach (Dz. U. z 2020 r. poz. 797 ze zmianami),
- Ustawę z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzeniu ścieków (Dz. U. z 2020 r. poz. 284 ze zmianami),
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z 14 czerwca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz.U. 2014r., poz. 112).

1.2. Cel prognozy

Celem wykonanej prognozy było podsumowanie stanu środowiska i określenie wpływu ustaleń zawartych w projekcie zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Kluczbork.

W celu oceny ewentualnego wpływu ustaleń Projektu Studium na środowisko, przeanalizowano jakiego rodzaju zmiany pociągnie za sobą realizacja ustaleń przedmiotowego projektu w zakresie objętym przedmiotową zmianą. Zasadniczą informacją i kierunkiem przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko było określenie czy ustalenia analizowanego projektu Studium wpłyną korzystnie na środowisko, wprowadzą niewielkie uciążliwości lub będą oddziaływać niekorzystnie.

Niniejsza prognoza dotyczy obszarów oraz zagadnień objętych zmianą Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Kluczbork. Pozostały zakres ustaleń Studium nie ulega zmianie.

1.3. Metodyka opracowania

W trakcie przygotowania niniejszego opracowania rozpoznano walory i zasoby przyrodnicze, stan zagospodarowania, walory krajobrazowe, stan środowiska i istniejące zagrożenia oraz uciążliwości dla środowiska i zdrowia człowieka. Wykorzystano opracowania poruszające problematykę ochrony środowiska gminy, materiały kartograficzne, a także przeprowadzono wizję terenu.

Zastosowana w prognozie metoda polega na porównaniu aktualnego funkcjonowania środowiska obszaru z funkcjonowaniem przewidywanym jako skutek realizacji ustaleń projektu zmiany Studium.

Realizacja ustaleń zawartych w projekcie opisywanego dokumentu spowoduje zróżnicowane zmiany w środowisku. Ich charakter, intensywność oraz zasięg uzależniony będzie od faktycznego sposobu zagospodarowania terenu oraz stopnia realizacji zapisów zawartych w projekcie analizowanego dokumentu.

Ocenę następstw realizacji ustaleń projektowanego dokumentu dokonano z podziałem ze względu na wpływ na poszczególne elementy środowiska przyrodniczego i antropogenicznego (w tym na zdrowie ludzi) znajdującego się w obrębie granic omawianego obszaru, uwzględniając wzajemne zależności między nimi. Wpływ na środowisko skutków realizacji ustaleń projektu zmiany Studium różnicuje się w zależności od:

- bezpośrednio oddziaływania – bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane;
- okresu trwania oddziaływania – długoterminowe, średnioterminowe, krótkoterminowe;
- częstotliwości oddziaływania – stałe, chwilowe;
- charakteru zmian – pozytywne, negatywne, bez znaczenia;
- zasięgu oddziaływania – miejscowe, lokalne, ponadlokalne, regionalne, ponadregionalne;
- trwałości przekształceń – nieodwracalne, częściowo odwracalne, odwracalne, możliwe do rewitalizacji;
- intensywności przekształceń – nieistotne, nieznaczne, zauważalne, duże, zupełne.

1.4. Zawartość prognozy

Zgodnie z ustawą o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy określa politykę przestrzenną gminy, w tym lokalne zasady zagospodarowania. Głównym celem projektu zmiany studium jest zapewnienie podstaw formalno-prawnych i merytorycznych do przygotowania realizacji inwestycji powodujących skutki przestrzenne w obszarze gminy. Realizacja celów przestrzennej polityki odbywa się za pośrednictwem miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu oraz decyzji o lokalizacji inwestycji celu publicznego.

Z uwagi na specyficzny zakres zmian w aktualnie obowiązującym Studium niniejsza prognoza oddziaływania na środowisko składa się wyłącznie z części tekstowej. Zawartość merytoryczna opracowania jest zgodna z zakresem przedmiotowym określonym w art. 51 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa o ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2020, poz. 283 ze zm.).

Niniejsza prognoza oddziaływania na środowisko Projektu Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Kluczbork zawiera informacje o możliwym transgranicznym oddziaływaniu na środowisko, oddziaływaniu na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz na elementy środowiska przyrodniczego.

1.5. Wykaz materiałów źródłowych:

- „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Kluczbork”, zatwierdzone uchwałą Nr XXVII/230/16 Rady Miejskiej w Kluczborku z dnia 12 lipca 2016 r.,
- „Strategia rozwoju miasta i Gminy Kluczbork 2015-2020r.”,
- „Plan rozwoju lokalnego powiatu kluczborskiego”, zatwierdzony uchwałą Nr XXVII/189/05 Rady Powiatu w Kluczborku z dnia 28 lutego 2005 roku,
- „Geografia regionalna Polski”, Kondracki J., PWN, Warszawa 2000,
- www.natura2000.gdos.gov.pl
- <https://kluczborski.e-mapa.net/>

1.6. Informacje zawarte w prognozach oddziaływania na środowisko sporządzonych dla innych dokumentów powiązanych z projektem zmiany Studium

Zgodnie z art. 52 ust 2 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko, w prognozie oddziaływania na środowisko uwzględnia się informacje zawarte w prognozach oddziaływania na środowisko sporządzonych dla innych, przyjętych już, dokumentów powiązanych z projektem dokumentu będącego przedmiotem postępowania.

W trakcie sporządzania niniejszego opracowania autorowi dostępna była „Prognoza oddziaływania na środowisko Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Kluczbork”.

W opracowaniu tym wskazuje się na pozytywne i negatywne skutki realizacji studium. Spośród skutków pozytywnych należy wymienić:

- zachowanie i ochrona korytarzy ekologicznych rzek wraz z obudową biologiczną,
- wzmocnienie systemu zieleni poprzez wyznaczenie terenów zieleni urządzonej i ustalenie obowiązku zachowania części terenów jako powierzchnie biologicznie czynne,
- możliwość wprowadzenia dolesień,
- zachowanie większości terenów rolnych,
- usprawnienie komunikacji przez wyznaczenie nowych odcinków drogowych.

Do skutków negatywnych zaliczyć należy m.in.:

- przypowierzchniowe przeobrażenia rzeźby terenu na potrzeby wykonania fundamentów budynków i rozbudowy układu drogowego,
- pojawienie się nowych emitorów zanieczyszczeń atmosferycznych (budynki ogrzewane indywidualnymi systemami grzewczymi, emisje spalin z transportu drogowego),
- zwiększenie ładunku koniecznych do oczyszczenia ścieków i odpadów,
- zmniejszenie arealu terenów zieleni i innych terenów biologicznie czynnych,
- możliwość wycinki drzew i krzewów.

Zakres przestrzenny studium pokrywa się z ustaleniami analizowanego projektu zmiany tego dokumentu. Nie wystąpi zatem kumulacja oddziaływań, zarówno pozytywnych, jak i negatywnych, wynikających z realizacji postanowień tych dokumentów.

2. CHARAKTERYSTYKA I LOKALIZACJA OBSZARU BĘDĄCEGO PRZEDMIOTEM OPRACOWANIA

2.1. Lokalizacja i dotychczasowy sposób zagospodarowania terenu

Gmina Kluczbork położona jest w północno-wschodniej części województwa opolskiego, miejski ośrodek gminny – miasto Kluczbork, stanowi siedzibę Powiatu Kluczborskiego. Miasto położone w odległości ok. 45 km od Opola i ok. 75 km od Wrocławia, na skrzyżowaniu ważnych szlaków transportowych, zarówno drogowych, jak i kolejowych, łączących historyczne i gospodarcze regiony Polski: Górny Śląsk z Wielkopolską i Pomorzem Zachodnim, oraz z Dolnym Śląskiem, a także Śląsk Opolski z Ziemią Łódzką.

Na terenie gminy krzyżują się drogi krajowe:

- nr 11 relacji Bytom - Lubliniec - Kluczbork - Ostrów Wielkopolski - Poznań - Kołobrzeg,
- nr 42 relacji Namysłów - Kluczbork - Praszka - Radomsko - Starachowice,
- nr 45 relacji Złoczew-Wieluń- Kluczbork -Opole-Racibórz.

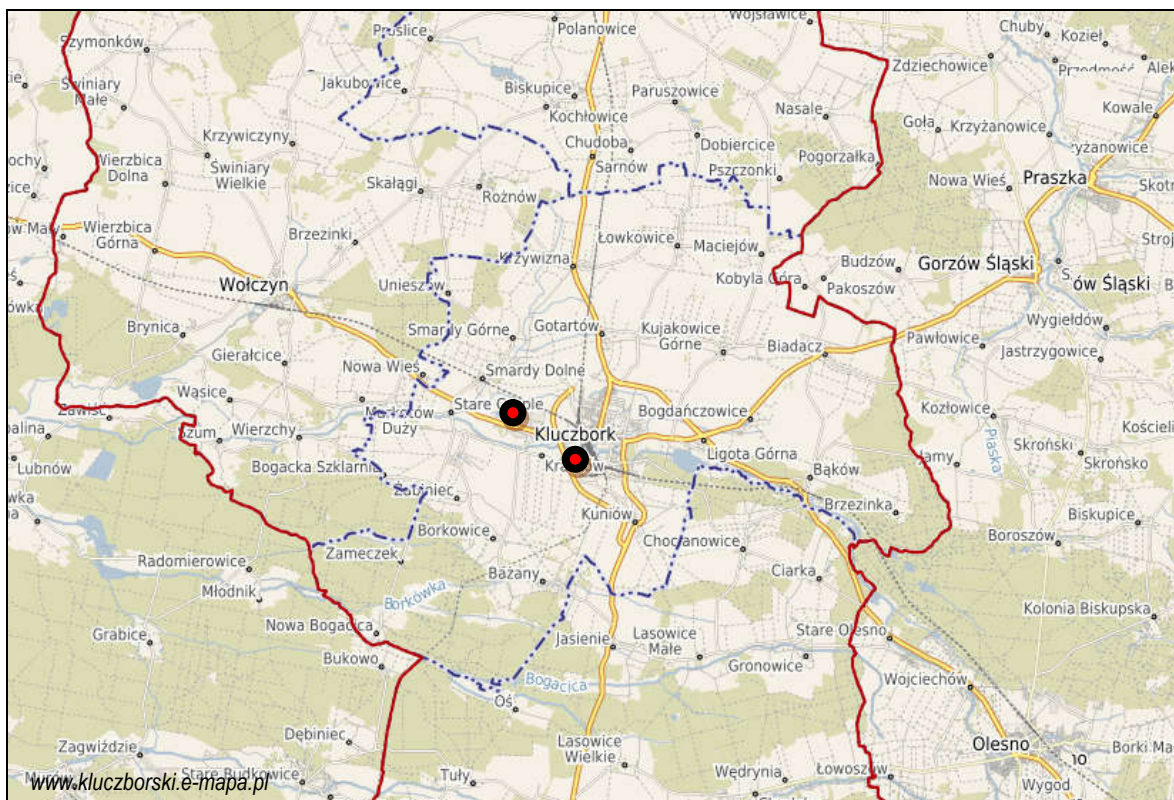
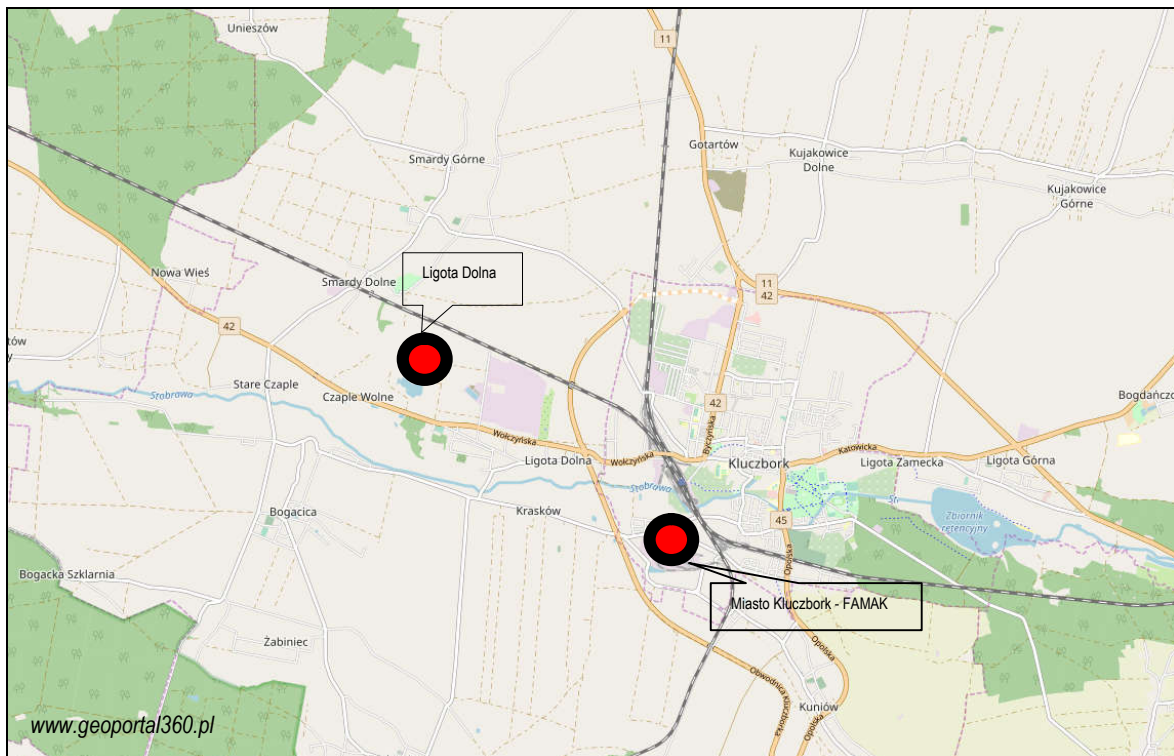
Kluczbork stanowi również węzeł kolejowy, krzyżują się tu linie kolejowe z Wrocławia, Opola, Ostrowa Wielkopolskiego i Lublińca. Położony jest w stosunkowo bliskiej odległości od Opola - ok. 40 km, od Wrocławia - 96 km i od Katowic - 120 km.

Niniejszy projekt przede wszystkim dotyczy zmiany parametrów i wskaźników zabudowy na terenie gminy. Przeznaczenie terenów zostaje generalnie bez zmian poza dwoma obszarami:

- teren dotychczas przeznaczony pod rozbudowę oczyszczalni ścieków został przeznaczony pod prowadzenie działalności produkcyjnej, składowej, magazynowej oraz usługowej,
- teren położony przy ul. Fabrycznej dotychczas był przeznaczony pod prowadzenie działalności produkcyjnej, składowej, magazynowej oraz usługowej, został przeznaczony – zgodnie ze stanem istniejącym oraz planowanym przeznaczeniem – pod zabudowę mieszkaniową wielorodzinną.

Lokalizacja została przedstawiona na poniższych mapach:

2.2. Uwarunkowania wynikające z aktualnie obowiązującego Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Kluczbork

Zgodnie z ustaleniami Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Kluczbork, zatwierdzonego uchwałą Nr XIX/194/12 Rady Miejskiej w Kluczborku z dnia 24 lutego 2012r. ze zmianą wprowadzoną uchwałą nr XXVI/230/16 Rady Miejskiej w Kluczborku z dnia 12 lipca 2016 r., przedmiotowe tereny objęte zmianą ustaleń oznaczone są symbolami R – strefy rolne produkcyjne oraz tereny podmiejskie oznaczone jako MM.

Ze względu na fakt, iż wnioskowane obszary położone są w granicach obszarów o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej w granicach osadniczych możliwe było uwzględnienie złożonych wniosków i wprowadzenie zmian w obowiązującym dokumencie. Ponadto planowana zabudowa stanowi uzupełnienie obszarów zwartej zabudowy, jest położona wzdłuż istniejących dróg oraz ma dostęp do sieci infrastruktury technicznej. Wobec czego ich lokalizacja nie wymaga rozbudowy istniejącego układu komunikacyjnego o nowe odcinki dróg publicznych ani rozbudowy magistralnych sieci infrastruktury technicznej.

2.3. Cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym, istotne z punktu widzenia projektowanego dokumentu

Do najważniejszych dokumentów ustanowionych na szczeblu wspólnotowym, istotnych z punktu widzenia projektowanego dokumentu należy zaliczyć:

- Strategię rozwoju miasta i gminy Kluczbork na lata 2014-2019,
- Strategia rozwoju powiatu kluczborskiego na lata 2001-2015,
- Strategia rozwoju województwa opolskiego do 2020 roku,
- Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry (M.P. 2011, nr 40, poz. 451).

W ww. dokumentach określone cele mają charakter ogólny i odnoszą się do szerokiej skali działań społecznych, przestrzennych, gospodarczych i ekonomicznych. W wyniku analizy tych celów wyłoniono cele ochrony środowiska istotne z punktu widzenia projektowanej zmiany studium, przy uwzględnieniu skali i charakteru jego ustaleń.

Wg Strategii rozwoju miasta i gminy Kluczbork, rozwój miasta i gminy powinien opierać się na wartościach i zasadach w życiu publicznym, z których istotne z punktu widzenia projektowanej zmiany planu, stanowią:

- dbałość o ład przestrzenny oraz o zdrowe środowisko,
- dbałość o podnoszenie standardu życia mieszkańców przy jednoczesnym zachowaniu kompromisu pomiędzy względami ekonomicznymi i społecznymi,
- równoważenie oraz utrwalanie zrównoważonych procesów rozwoju,
- rozwój lokalnego potencjału gospodarczego poprzez stymulację istniejącego sektora przedsiębiorstw oraz lokalizację nowych inwestycji na terenie gminy w oparciu o istniejące szanse i atuty,
- nowoczesna infrastruktura oraz ład przestrzenny kluczem do zrównoważonego rozwoju miasta i gminy.

Główne cele rozwojowe, wynikające z dokumentu - Strategii rozwoju powiatu kluczborskiego, istotne z punktu widzenia projektowanej zmiany planu, stanowią:

- rozwój świadomości i kształcenie proekologiczne ludności,
- stała poprawa walorów środowiskowych regionu,
- budowa oczyszczalni ścieków i zagospodarowanie odpadów,
- poprawa stanu w zakresie kanalizacji wsi,
- ograniczenie emisji zanieczyszczeń i ochrona wód powierzchniowych,
- wspólny program ochrony środowiska dla Ziemi Kluczborskiej,
- promocja walorów ekologicznych regionu,
- stworzenie preferencji dla działań w zakresie ochrony środowiska,
- zagospodarowanie cieków i zbiorników wodnych oraz budowa nowych,
- wprowadzanie ekologicznego systemu ogrzewania,
- ograniczanie erozji gleb, wodnej i wietrznej,
- zagospodarowanie zasobów naturalnych subregionu,
- wspieranie małych i średnich przedsiębiorstw w tworzeniu nowych miejsc pracy.

3. CHARAKTERYSTYKA ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO I KULTUROWEGO

3.1. Krajobraz i morfologia

Obszar objęty opracowaniem położony jest w północnej części województwa opolskiego. Zgodnie z podziałem Polski na jednostki fizyczno - geograficzne (J Kondracki 1994), leży on na pograniczu dwóch jednostek makroregionalnych, Niziny Śląskiej (318.5) należącej do Nizin Środkowopolskich i Wyżyny Woźnicko - Wieluńskiej. Makroregion Niziny Śląskiej (318.5) reprezentowany jest tu przez mikroregion Równina Oleśnicka (318;56) obejmuje środkową i zachodnią część terenu opracowania, a także gminy. Obszar Wyżyny Woźnicko - Wieluńskiej znajduje się we wschodniej części, reprezentowany przez mezoregion Progu Woźnickiego (341.23).

Pod względem geomorfologicznym teren opracowania cechuje się neurozmaiconą rzeźbą o charakterze równinno - falistym, porożcinaną płaskodennymi dolinami lokalnych cieków wodnych.

W rzeźbie terenu gminy zaznaczają się następujące typy morfologiczne:

Wysoczyznę plejstoceniową, obejmującą ok. 85 % powierzchni terenu. Jest to forma płaska, łagodnie opadająca ze wschodu na zachód, o spadkach terenu nie przekraczających 1 - 2 %. przy deniwelacjach terenu nie przekraczających 5 - 10 m. Płaska, lekko sfalowana i zdenudowana powierzchnia wysoczyzny rozciąga się wzdłuż doliny prawostronnego dopływu rzeki Stobrawa

Dolinę rzeki Stobrawy z wykształconą, piaszczysto - żwirową terasą nadzalewową, wzniesioną 3 - 5 m ponad średni poziom wody w rzece oraz zalewową, wzniesioną 1 - 3 m ponad średni poziom wody w rzece. Współczesna dolina rzeczna z terasą zalewową oddzielona jest krawędzią morfologiczną od terasy nadzalewowej.

3.2. Warunki klimatyczne

Obszar opracowania leży w regionie nadodrzańskim, który posiada jeden z cieplejszych klimatów w Polsce. Charakteryzuje się wszystkimi cechami typowymi dla przejściowej, oceaniczno - kontynentalnej odmiany klimatu umiarkowanego. Odznacza się on małym zróżnicowaniem termicznym. Średnia temperatura wynosi 8,4 0C. Lato trwa tutaj ponad 90 dni, a bezzimie powyżej 290 dni. Liczba dni w roku z temperaturą poniżej 0°C mieści się w przedziale od 60 do 75.

Przeciętna ilość opadów atmosferycznych w roku waha się między 600, a 700 mm, z czego na okres od kwietnia do września przypada około 400 mm. Liczba dni z opadem śnieżnym należy tu do najniższych w Polsce. W styczniu notuje się od 8 do 12 dni z opadem, a w miesiącach następnych liczba ta spada, zbliżając się w maju do zera. Ilość dni w roku z opadami śniegu waha się między 35, a 50.

Przeważają wiatry zachodnie (19,4%) i południowo - zachodnie (18,0%), południowe (15,4%) i północno - zachodnie (13,1%). Udział wiatrów północnych, północno - wschodnich, wschodnich i południowo - wschodnich wynosi łącznie 21,8% dni w roku. Dni bez wiatru stanowią 12,3% roku.

3.3. Budowa geologiczna

Teren objęty opracowaniem leży w zasięgu dwóch jednostek strukturalnych: monokliny przedsudeckiej oraz strefy fałdów młodowaryscyjskich.

Głębokie podłoże budują tutaj skały karbonu, dewonu i być może dolnego paleozoiku, na którym zalega, licząca ok. 1200 m miąższości seria utworów permo-mezozoicznych. Osady mezozoiczne zapadające łagodnie w kierunku północno - wschodnim reprezentowane są przez utwory triasowe (iłowce pstry z wapieniami woźnickimi, piaskowcami i mułowcami) występujące praktycznie bezpośrednio pod osadami czwartorzędowymi prawie na całym obszarze gminy. Na powierzchni terenu występują w postaci czerwonych iłów i pstrych piaskowców w rejonie Bogdańczowic, Biadacza, Gotartowa i Ligoty Dolnej (wyrobiska cegielni). Ponadto izolowane wystąpienia stwierdza się koło Maciejowa. Natomiast obszar Progu Woźnickiego zbudowany jest z utworów jurajskich (dolna jura), których wychodnie występują na niewielkich fragmentach terenu w okolicy Biadacza i Maciejowa.

Bezpośrednio na utworach górnego triasu lub jury dolnej praktycznie na całym omawianym obszarze leżą osady czwartorzędowe o miąższościach od kilku do kilkudziesięciu metrów. Generalnie najważniejszą formacją decydującą o budowie geologicznej większości terenu gminy są osady czwartorzędowe, reprezentowane przez kompleks utworów plejstoceniowych i holoceniowych. Miąższość osadów czwartorzędowych na terenie gminy waha się od 10 m w części południowo - wschodniej i wschodniej (okolice Biadacza, Bogdańczowic) do 50 m na terenie miasta Kluczbork.

Plejstocen buduje kompleks utworów wodnolodowcowych piasków i żwirów, piasków gliniastych ze żwirami i otoczkami oraz glin polodowcowych moreny dennej, zwałowej i czołowej z piaskami i żwirami glacialnymi. Kompleks utworów plejstoceniowych związany jest z okresem zlodowacenia środkowopolskiego, w szczególności wykształcony jest jako równina sandrowa strefy ablacyjnej przedpola lodolodu stadiału warciańskiego zlodowacenia środkowopolskiego. W ich budowie biorą udział piaski i żwiry wodnolodowcowe, różnoziarniste, lokalnie rozwinięte na glinach zwałowych stadiału Odry.

Środkowa i północna część gminy położona jest w strefie utworów lodowcowych stadiału maksymalnego (Odry) zlodowacenia środkowopolskiego. W ich budowie biorą udział gliny zwałowe, wykształcone lokalnie na podłożu starszych utworów mezozoicznych.

Wśród utworów plejstoceniowych w południowo - zachodniej części gminy (rejon Borkowic, Bogacicy w kierunku Wąsiec (gmina Wolczyn) występują piaski wydymowe charakterystyczne dla fazy klimatu peryglacialnego zlodowacenia północnopolskiego. Budują one charakterystyczne dla tej części terenu Równiny Opolskiej zespoły pól wydymowych.

W strefie dolin rzecznych wykształciły się dna dolinne z systemem teras rzecznych wieku plejstoceniowego (terasy nadzalewowe), piaszczysto - żwirowe, na ogół równoziarniste oraz terasy współczesne, zalewowe, wieku holoceniowego, lokalnie

z namułami organicznymi (dolina Stobrawy, Bogacicy, Kujakowickiego Potoku, Baryczki) w postaci mady rzecznej z namułami.

Utwory czwartorzędowe występują na całym obszarze opracowania. Dominującymi powierzchniowymi utworami geologicznymi gminy Kluczbork są formacje czwartorzędowe, plejstoceny, związane ze stadiem maksymalnym zlodowacenia środkowopolskiego – zlodowacenia odry, zlodowacenia północnopolskiego oraz działalnością rzek. Są to głównie:

- Piaski i żwiry wodnolodowcowe występują jako piaski drobno i średnioziarniste z przewarstwieniami piasków różnoziarnistych ze żwirami (Stadiał maksymalny) lub piaski średnioziarniste z domieszką drobnych żwirów, przewarstwione piaskami różnoziarnistymi ze żwirami drobno- i średniookruchowymi (Stadiał Warty). Miąższość utworów wodnolodowcowych wynosi przeważnie kilkanaście metrów
- i maleje na południe od doliny Stobrawy.
- Gliny zwałowe występują na powierzchni dość często w postaci rozległych płatów. Miąższość ich jest zróżnicowana, przeważnie wynosi kilka metrów. Gliny są przeważnie koloru żółtobrazowego lub szarżółtego mają charakter piaszczysto- pylasty.
- Mułki, ropy zastoiskowe występują głównie w obniżeniach związanych z dolinami. Są to przeważnie mułki piaszczyste z przewarstwieniami piasków drobnoziarnistych i mułków ilastych oraz sporadycznie ilów.

3.4. Rzeźba terenu

Teren gminy budują dwie główne jednostki morfologiczne: obszar wysoczyzny plejstoceny oraz dolina Stobrawy i Bogacicy. W ich obrębie można wyróżnić następujące typy morfologiczne:

- plejstocenna równina wodnolodowcowa, występująca po północnej stronie doliny Stobrawy, w obrębie Równiny Oleśnickiej oraz na południe od doliny Stobrawy, w północnej części Równiny Opolskiej; równina zbudowana przez osady piaszczysto – żwirowe, występujące lokalnie na glinach zwałowych zlodowacenia środkowopolskiego stadiału Warty; na południowy – zachód od Borkowic i Bogacicy wykształcone zostały zespoły wydmy paraboliczne; deniwelacje terenu 3 – 5 m, spadki terenu 0 – 3 %,
- płaskodenna dolina rzeki Stobrawa i jej bocznych dopływów, z wykształconymi piaszczysto – żwirowymi systemami teras nadzalewowych wieku plejstoceny o wysokości 3 – 5 m ponad poziom wody w rzece oraz teras zalewowych wieku plejstoceny i holoceńskiego z wykształconą lokalnie pokrywą madową, wyniesionych 1 – 3 m ponad poziom wody w rzece, rozczłonkujących wysoczyznę wodnolodowcowa i wysoczyznę morenową,
- wysoczyzna morenowa falista we wschodniej i w północnej części gminy wykształconą z glin zwałowych zlodowacenia środkowopolskiego, stadiału maksymalnego (Odry) oraz utworów morenowy, deniwelacje terenu 5 – 10 m, spadki terenu 3 – 5 %,
- wzniesienia Progu Woźnickiego, wykształcone na odpornych ilach, ilowcach i mułowcach oraz piaskowcach i wapieniach górnokarbońskich w rejonie Bogdańczowic i Bąkowa; deniwelacje terenu osiągają 10 – 15 m przy spadkach terenu 5 – 15 %.

Pod względem geomorfologicznym teren opracowania cechuje się nieurozmaicona rzeźba o charakterze równinno – falistym, porozcinana płaskodennymi dolinami lokalnych cieków wodnych.

3.5. Zasoby surowców naturalnych

Budowa geologiczna w obrębie gminy Kluczbork sprzyja występowaniu surowców pospolitych, głównie piasków i żwirów oraz ilów. Występowanie kruszyw naturalnych o znaczeniu przemysłowym związane jest tu z działalnością lodowca oraz osadami przedczwartorzędowymi. Utwory te od wielu lat stanowiły i stanowią lokalną bazę dla eksploatacji kruszywa naturalnego w złożach kruszywa naturalnego: piasku - Maciejów i Czaple Stare, pospółki – Czaple Stare oraz ropy i gliny czwartorzędowej w Bąkowie i Gotartowie.

Występujące na terenie gminy Kluczbork udokumentowane złoża to:

- kruszywo naturalne (1 złożo),
- surowce ilaste ceramiki budowlanej (1 złożo).

Według danych geologa wojewódzkiego (2009 rok) na terenie gminy Kluczbork zidentyfikowano następujące udokumentowane złoża:

- Kluczbork – Zbiornik – nieeksploatowane,
- Ligota Dolna – zaniechane.

Wszystkie udokumentowane na terenie gminy złoża surowców mineralnych zaliczają się do złóż małych i nie mają dużego perspektywicznego znaczenia. Bezpośrednio w granicach opracowania zmiany planu nie występują złoża surowców naturalnych.

3.6. Gleby

Syntetyczna analiza warunków przyrodniczych gminy wg IUNG przypisuje glebom gminnym wskaźnik waloryzacyjny na poziomie 82,0 pkt, tj. nieznacznie poniżej średniej wojewódzkiej (87,2), plasującym gminę na 26 miejscu w województwie.

Typy gleb na terenie gminy Kluczbork stanowią głównie:

- gleby pseudobielicowe (ok. 76,7 % powierzchni użytków rolnych),
- brunatne (ok. 7,3 % powierzchni użytków rolnych),
- czarne ziemie (ok. 5,4 % powierzchni użytków rolnych),
- mady (ok. 8,2 % powierzchni użytków rolnych)
- gleby organiczne (mułowo – torfowe, torfowe, murszowo – torfowe, ok. 2,4 % powierzchni użytków rolnych).

Na obszarze opracowania występują następujące kompleksy gleb:

- pseudobielicowe,
- gleby pseudobielicowe i piaszkowe
- gleby napływowe (typu mada) piaszczysto – gliniaste, piaszczysto – pylaste na podłożu madowo - piaszczystym i piaszczysto - gliniastym;
- gleby bagienne i pobagienne, murszowe i mułowo - torfowe na podłożu mady piaszczystej IV i V klasy użytków zielonych.

3.7. Warunki wodne

Obszar opracowania położony jest w zlewni rzeki Stobrawy, jest ona prawobrzeżnym dopływem Odry. Całkowita długość rzeki wynosi 85 km, a powierzchnia zlewni 1601,2 km². Wypływa ze źródeł położonych na wysokości ok. 260m n.p.m. w obrębie Progu Woźnickiego. Po krótkim biegu wyżyną Stobrawa wpływa na piaszczystą, zalesioną Równinę Opolską. Przez teren gminy Kluczbork przepływa od km 49+100 do km 68+900. Spadek koryta rzeki na tym odcinku wynosi 0,14 % i jest ono zasadniczo uregulowane przy szerokości w dnem 6 - 8 m i średniej głębokości 1.5 - 3.0 m. Rzeka Stobrawa wraz Kanałem Miejskim i Starą Stobrawą stanowią główny odbiornik ścieków deszczowych miasta Kluczborka.

Na terenie gminy przeważają rzeki i cieki typu nizinnego o stosunkowo niedużych przyborach i małej amplitudzie wodostanów, wynikających ze znacznych możliwości retencyjnych zlewni, charakteryzujących się przepuszczalnymi glebami, znacznym zalesieniem i zmeliorowaniem terenów. Niemniej teren gminy podlega zalewom powodziowym, ostatnio odnotowanym w latach 1977, 1985 i 1997. Podobnie jak na innych terenach zlewni rzeki Odry największy obszarowo zalew wystąpił w 1997 roku i objął ca 260 ha, w tym 45 gospodarstw rolnych, z czego największe powierzchnie uległy zalaniu w dolinie Stobrawy, w rejonie miejscowości Ligotę Dolną, Kluczbork.

Teren opracowania (wzdłuż cieków wodnych oraz w jego bezpośrednim sąsiedztwie) zagrożony jest zalaniem wodami powodziowymi Q₁% (czyli woda stuletnia lub największa powódź historyczna zbliżona do Q₁%).

Jakość wód Stobrawy wykazuje objawy długotrwałego, nadmiernego, ponadnormatywnego zanieczyszczenia fosforanami, fosforem ogólnym i mikrobiologią, a okresowo dla zanieczyszczeń ekstremalnych dodatkowo zawiesiną ogólną i azotem azotanowym. W pozostałych przypadkach przeciętne wartości oznaczeń substancji zanieczyszczających (BZTs, substancje rozpuszczone, zawiesina ogólna, tlen rozpuszczony, żelazo ogólne, azot amonowy) utrzymywały się w granicach I i II klasy czystości. Doliny rzeczne są elementem wzbogacającym krajobraz gminy. Stanowią ostoje roślinności i fauny typowej dla ekosystemów przywodnych, modyfikują warunki mikroklimatyczne i wodne najbliższej okolicy.

Wody podziemne na obszarze gminy reprezentowane są przez wody przypowierzchniowe (zaskórne) oraz wody głębszych warstw wodonośnych (gruntowe i wgłębne).

Obszar objęty opracowaniem leży w obszarze głównego zbiornika wód podziemnych (GZWP 324) „Dolina Kopalna Kluczbork”, wymagający najwyższej ochrony zasobów wodnych.

Gmina Kluczbork wchodzi w skład XIV jednostki hydrogeologicznej – Rejonu Kluczborsko –Lublinieckiego z głównym użytkowym poziomem wodonośnym w czwartorzędowych piaskach i Żwirach zalega pod warstwą glin na głębokościach 5 – 15 m, lokalnie do 30 m.

Obszar objęty zmianą planu położony jest w granicach jednostki planistycznej gospodarowania wodami – jednolitej części wód powierzchniowych (JCWP) „Stobrawa od źródeł do Kluczborskiego Strumienia” o kodzie PLRW60001713231, która stanowi część scalonej części wód „Stobrawa od źródła do Krażela” (SO0301), dla których obowiązują ustalenia wynikające z „Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry” (M.P. 2011, nr 40, poz. 451).

3.8. Różnorodność biologiczna

Zgodnie z podziałem geobotanicznym Polski (Szafer, 1977) omawiany obszar leży w prowincji Niżowo-Wyżynnej, Środkowoeuropejskiej, działu A - Bałtyckiego, po części w poddziale A₄ - Pasa Wyżyn Środkowych, krainy 14 - Wyżyny Śląskiej, Okręgu Północnego, po większej części w poddziale A₃ - Pasa Kotlin Podgórskich, krainy 11 - Kotliny Śląskiej, Okręgu Nadodrzańskiego. Na obszarze dominują zespoły leśne, a wśród nich dwa przeciwstawne typy borów sosnowych -

suboceaniczny bór świeży *Leucobryo - Pinetum* i bagienny bór trzcinnikowy *Calamagrostio villosae-Pinetum*. Szereg gatunków roślin naczyniowych i mszaków jest wspólna dla obydwu syntaksonów. Podobna jest również ich struktura pionowa. Są to na ogół zbiorowiska leśne 3 bądź nawet 4 warstwowe. Płaty obydwu zespołów zajmują jednakże odmienne siedliska. Świeże bory sosnowe porastają zazwyczaj tereny płaskie lub lekko wzniesione, gdzie zalegają gleby ubogie, kwaśne, przesuszone, wytworzone z piasków luźnych lub słabo gliniastych. Natomiast płaty bagiennego boru trzcinnikowego zajmują siedliska wilgotne, tj. gleby ilaste, słabo przepuszczalne, pokryte cienką warstwą torfu. W runie przeważa trzcinnik owłosiony, stąd też mają one charakter trawiasty. Pod tym względem bagienny bór trzcinnikowy nawiązuje fizjonomicznie do śródładowego boru wilgotnego *Molinio- Pinetum*, który również jest tu reprezentowany. Zamiast trzcinnika owłosionego *Calamagrostis villosa* masowy udział ma w tym przypadku trzęślica modra *Molinia caerulea* Wzdłuż licznych rzek i rowów spotyka się fitocenozy łągi jesionowo-olszowego *Circaeo- Alnetum*, zaś na bardziej przesuszonych, ale żyznych siedliskach - również małopowierzchniowe płaty grądu subkontynentalnego *Tilio - Carpinetum*. Lepiej wykształcone zbiorowiska łąkowe z klasy *Molinio - Arrhenatheretea* związane są na ogół z dolinami rzek: Stobrawy. Wśród łąk ostrożeńiowych *Cirsietum rivularis* i trzęślicowych *Molinietum medioeuropaeum* ważnymi składnikami są m. in: centuria pospolita *Centaurium erythraea* subsp. *erythraea*, krwiściąg lekarski *Sanguisorba officinalis*, kozłek całofistny *Valeriana simplicifolia*. Przesuszone, porzucone łąki kośne lub ugorowane pola porastają rośliny z klasy *Sedo - Scleranthetea*, np.: szczotlika siwa *Corynephorus canescens*, pięciornik srebrny *Potentilla argentea*, jasioniec piaskowy *Jasione montan.*, chroszcz nagołodygowy *Teesdalea nudicaulis*, względnie z klasy *Festuco - Brometea*, np.: dzwonek skupiony *Campanula glomerata*, krwiściąg mniejszy *Sanguisorbs minor*, przetacznik kłosowy *Veronica spicata*. W otoczeniu miasta dominują uprawy polowe, wśród których rozwijają się liczne agrocenozy, obfitujące w pospolite i rzadkie chwasty. Wśród tej drugiej grupy chwastów warto wymienić myszurka drobnego *Myosurus minimus*, skrytka polnego *Aphsnes arvensis* (często notowanego w uprawach zbóż, głównie ozimych), o wiele rzadziej spotykaną wykę brudnożółtą *Vicia grandiflora* oraz szereg gatunków związanych z glebami wapieniolubnymi, np.: ostróżczkę polną *Ranuncius arvensis* czy czyśca rocznego *Stachys annua*

W uprawach roślin skopowych dość często występują tu dwa archeofity (najstarsze z chwastów, a mianowicie - bielun dziedzierzawa *Datura stramonium* i lulek czarny *Hyoscyamus niger*, zanikające powszechnie na obszarze naszego kraju. Spośród flory synantropijnej miasta warto zacytować trzech obcych przybyszów tj. ogórecznika lekarskiego *Borago officinalis*, pieprzycznika przydrożnego *Cardaria draba* oraz włóczydło *Caucalis latifolia*. Ten ostatni gatunek stwierdzono w 1968 roku na bocznicy kolejowej przy młynie w ilości 8 egzemplarzy. Prawdopodobnie jego diaspory zostały zawleczone z pszenicą sprowadzaną w tym czasie do Kluczborka ze Związku Radzieckiego. Stanowisko tego, gatunku nie zostało jednak potwierdzone od szeregu lat. Przydrożne drzewa porasta często jemiola pospolita typowa *Viscum album* subsp. *Album*. We florze lokalnej omawianego obszaru ważną rolę odgrywają gatunki prawnie chronione. Najwięcej jest ich w ekosystemach mało zniszczonych. Niemniej jednak sporadycznie stanowiska tych roślin notuje się również na siedliskach zmienionych przez człowieka, np storczyk - podkolan biały *Platanthera bifolia*.

Lasy skupione są praktycznie w całości w południowej części gminy. Należą one do rozległego kompleksu Lasów Stobrawsko-Turawskich. Pozostałe lasy to niewielkie powierzchnie występujące wśród terenów intensywnie użytkowanych rolniczo.

Dominującymi są siedliska lasu mieszanego świeżego i wilgotnego oraz boru mieszanego świeżego i wilgotnego. Mniejsze powierzchnie zajmuje bór świeży i wilgotny oraz las świeży i wilgotny. Najmniejszy udział w strukturze siedlisk ma ols i ols jesionowy. Najmniej żyzne siedliska znajdują się w południowej części gminy (Bażany). Gatunkiem dominującym jest sosna, która zajmuje ponad 80 % powierzchni leśnej w gminie. Pozostała część powierzchni przypada głównie na: dęby, brzozy, olchy, świerki i buki. W domieszce występuje tu także: modrzew, jodła, grab, jesion, osika i topola.

Najliczniej reprezentowane w gminie są raczej młode drzewostany (do 60 lat), a najmniejszą powierzchnię zajmują drzewostany dojrzałe (powyżej 100 lat). Średni wiek drzewostanów wynosi około 54 lat.

Oprócz formacji leśnych istotnym elementem uzupełniającym i różnicującym teren są użytki zielone, występujące głównie w dolinach cieków wodnych. Na terenach nie zalesionych najczęściej występują ekosystemy łąkowe należące do rzędu *Arhenatheretalia* (łąki świeże). Są one użytkowane jako łąki kośne lub kośno - pastwiskowe. Są to zbiorowiska bardzo ubogie pod względem florystycznym.

W dolinach cieków, na terenach nie zalesionych i nie zajętych pod uprawę roli występują różnego rodzaju zbiorowiska szuwarowe i turzycowiska. W dolinach cieków, na siedliskach łągów i grądów niskich, występują także łąki wilgotne z rzędu *Molinietalia*. Intensyfikacja rolnictwa spowodowała zmiany w składzie i strukturze tych zespołów, dlatego też są one najczęściej dosyć ubogie w gatunki i zajmują małe powierzchnie.

W obrębie terenów intensywnej produkcji rolnej do najcenniejszych elementów przyrodniczych zaliczyć należy zadrzewienia i zakrzaczenia śródpolne, a także układy zieleni przydrożnej i obudowy biologicznej cieków. Pełnią one bardzo ważne funkcje ekologiczne, krajobrazowe i ochronne. Ekosystemy łąkowe wraz z ekosystemami leśnymi i zadrzewieniami tworzą mozaikę o dużym znaczeniu biocenotyczno-środowiskowym i stanowią element urozmaicający krajobraz.

Na terenie objętym opracowaniem nie udokumentowano występowania pomników przyrody prawem chronionych z zgodnie z „Ustawą o ochronie przyrody”, wpisanych do rejestru wojewódzkiego, a także drzew o charakterze pomnikowym.

Ponadto na opracowywanym terenie nie występują stanowiska roślin i zwierząt chronionych zakatalogowane w inwentaryzacji przyrodniczej.

Obecny charakter roślinności to efekt przekształceń środowiska przez gospodarkę człowieka. Naturalne lasy zostały zastąpione przez uprawy polne i łąkowe, którym towarzyszy głównie zwarta zabudowa wiejska. Tereny zabudowane oraz użytki rolne w zachodniej części wsi należą do Obszaru Chronionego Krajobrazu „Bory Stobrawsko-Turawskie”. Obszar wsi od strony zachodniej sąsiaduje z dużym kompleksem leśnym zróżnicowanym pod względem warunków siedliskowych (w najbliższym sąsiedztwie wsi znajduje się stroma dolinka bezimiennego cieką wraz ze źródłiskiem). Na terenie opracowania, pomijając obszary zainwestowane, dominują pola uprawne oraz seminaturalne i antropogeniczne zbiorowiska żyznych łąk kośnych z klasy Molinio-Arrhenatheretea

Południowo część terenu opracowania położona jest w dolinie Stobrawy. Tereny podmokłe w dolinie Stobrawy zostały w większej części zmeliorowane, a sama Stobrawa jest rzeką uregulowaną. W wyniku tak znaczących przekształceń naturalne zbiorowiska roślinne zajmują na tym terenie niewielkie powierzchnie i przeważnie są wykształcone fragmentarycznie oraz znacząco zubożone.

Pod względem faunistycznym obszar opracowania nie przedstawia szczególnych wartości, co jest skutkiem znaczącego przekształcenia naturalnych ekosystemów. Dominują tutaj gatunki pospolite dla ekosystemów rolniczych oraz związanych z siedliskami ludzkimi. Występują tu jednak także przechodnio gatunki leśne, szczególnie w strefie ekotonowej między użytkami rolnymi, a lasem w zachodniej i południowej części Bąkowa.

3.9. Powiązania obszaru z otoczeniem

Powiązania biocenotyczne obszaru mogą wynikać z lokalnych uwarunkowań środowiska i charakteryzować jedynie ten obszar lub mogą też stanowić składową większego systemu przestrzennego. Źródła takich walorów często mają swoje miejsce poza obszarem objętym analizą. Powiązania przyrodnicze danego obszaru mogą mieć znaczenie ponadregionalne, jeśli mają ciągłość funkcjonalną i przestrzenną poza jego granicami oraz lokalny, jeśli stanowią one sieć łączącą komponenty jedynie w ramach rozpatrywanego mniejszego obszaru.

Obszar gminy leży w obrębie regionalnego, przestrzennego systemu przyrodniczego. Podstawowym elementem przyrodniczej struktury przestrzennej obszaru jest dolina Stobrawy, pełniąca funkcje ekologiczne, hydrologiczne i klimatyczne. Jako element struktury regionalnej, łączącej obszar gminy z terenami zewnętrznymi rangi wojewódzkiej i regionalnej (obszar węzłowy 10 K Bory Stobrawskie krajowej sieci ekologicznej ECONET-PL, w skład którego wchodzi m.in. Stobrawski Park Krajobrazowy, Obszar Chronionego Krajobrazu „Lasy Stobrawsko-Turawskie”), zapewnia wzajemne powiązanie obszarów zasilania, odpowiada za obieg materii, energii i informacji genetycznej pomiędzy terenami wewnętrznymi i zewnętrznymi.

Dolina Stobrawy zapewnia łączność przestrzenną ekologicznego systemu przestrzennego z obszarami lasów Stobrawsko-Turawskich, a następnie z korytarzem ekologicznym doliny Odry i obszarem węzłowym biocentrum 17M. ECONET-PL o randze międzynarodowej Dolina Środkowej Odry.

Uzupełnieniem przyrodniczych połączeń zewnętrznych gminy są kompleksy leśne, główne znaczenie posiada kompleks w południowo-zachodniej części gminy.

Podstawowe przyrodnicze powiązania zewnętrzne obszaru badań tworzą:

- dolina Stobrawy,
- doliny dopływów Stobrawy i Bogacicy,
- wielkopowierzchniowe kompleksy leśne.

Wyżej wymienione struktury przyrodnicze, zapewniające powiązania przyrodnicze w szerszej skali, ale nie dotyczą bezpośrednio obszaru objętego zmianą Studium, położonego w zachodniej części gminy Kluczbork.

3.9.1. Uwarunkowania kulturowe

W granicach administracyjnych miasta i gminy Kluczbork występują zarówno obiekty i obszary chronione. Wprowadzone zmiany nie będą na nie negatywnie oddziaływać. Ustalone wskaźniki i parametry zabudowy umożliwią prowadzenie bardziej elastycznej polityki przestrzennej, natomiast zmiany w przeznaczeniu nie będą oddziaływać na obiekty o wartościach kulturowych, gdyż nie sąsiadują z nimi bezpośrednio.

4. SKUTKI WPLYWU DOTYCHCZASOWEGO ZAGOSPODAROWANIA I UŻYTKOWANIA NA ŚRODOWISKO PRZYRODNICZE

Dotychczasowy sposób zagospodarowania i użytkowania analizowanego terenu nie wpłynął negatywnie na środowisko przyrodnicze. Rozpatrywany teren został już zmieniony antropogenicznie i morfologicznie, ze względu na oddziaływanie terenów zainwestowanych miasta Kluczborka, dróg o znaczeniu krajowym (droga krajowa nr 11 i 42).

Emitorami zanieczyszczeń gazów i pyłów są przede wszystkim skupiska istniejącej zabudowy oraz istniejący układ komunikacyjny.

, zlokalizowane w bezpośrednim sąsiedztwie obszaru opracowania (teren miasta Kluczborka) oraz tras komunikacyjnych, a szczególnie drogi krajowe 42, 11. Tereny położone w Kujakowicach Górnych i Smardach Dolnych położone są w granicach istniejących wsi, w związku z czym występują tu typowe zanieczyszczenia związane z zabudową wiejską - sposobem ogrzewania oraz gospodarką komunalną i gospodarką odpadami.

5. ANALIZA I OCENA ISTNIEJĄCEGO STANU ŚRODOWISKA

Informacje o problemach środowiska istotnych z punktu widzenia projektu zmiany Studium

Istniejące problemy ochrony środowiska, istotne z punktu widzenia realizacji projektowanego dokumentu, to:

- zanieczyszczenie wód powierzchniowych i podziemnych wynikające z niedostatecznego skanalizowania obszaru i nadmiernym zużyciem środków chemicznych w rolnictwie;
- emisja zanieczyszczeń atmosferycznych ze źródeł punktowych (użytkowanie instalacji grzewczych o niskiej sprawności opartych o paliwa stałe);
- niekontrolowany rozwój zabudowy, czego skutkiem może być pogorszenie walorów krajobrazowych;
- degradacja klimatu akustycznego w otoczeniu dróg i linii kolejowych.

Powietrze atmosferyczne

Presje

Wyróżnia się trzy główne grupy zanieczyszczeń powietrza atmosferycznego. Należą do nich źródła komunalno-bytowe, transport drogowy oraz przemysł.

Źródła komunalno-bytowe, w głównej mierze odpowiedzialne są za podwyższone stężenia zanieczyszczeń, szczególnie pyłu zawieszonego, benzo(a)pirenu i dwutlenku siarki, w sezonie zimowym. Stosowanie w lokalnych kotłowniach i domowych piecach grzewczych niskosprawnych urządzeń i instalacji kotłowych, ich zły stan techniczny i nieprawidłowa eksploatacja oraz spalanie złej jakości paliw (zasiarczonych, zapozielonych i niskokalorycznych węgla, mułów węglowych, a także wszelkich odpadów z gospodarstw domowych), są głównym powodem tzw. niskiej emisji. Duża ilość źródeł wprowadzających zanieczyszczenia z kominów o niewielkiej wysokości sprawia, że zjawisko to jest bardzo uciążliwe, gdyż zanieczyszczenia gromadzą się wokół miejsca powstawania, a są to najczęściej obszary o zwartej zabudowie mieszkaniowej.

Transport drogowy wpływa na całoroczny poziom tlenków azotu w powietrzu oraz podwyższony poziom pyłu zawieszonego PM10 i benzenu. Duże zanieczyszczenie powietrza występuje na skrzyżowaniach głównych ulic i dróg, przy trasach komunikacyjnych o dużym natężeniu ruchu biegnących przez obszary o zwartej zabudowie. Przyczyną nadmiernej emisji zanieczyszczeń ze środków transportu jest przede wszystkim zły stan techniczny pojazdów, ich nieprawidłowa eksploatacja, przestoje w ruchu spowodowane złą organizacją ruchu i zbyt małą przepustowością dróg.

Aktem prawnym regulującym dopuszczalne stężenia substancji w powietrzu jest Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 24 sierpnia 2012 r. w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu.

Badania jakości powietrza na terenie województwa opolskiego prowadzi Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Opolu. Prowadzi je na terenie strefy opolskiej, w której położona jest gmina Kluczbork. Wyniki badań za rok 2018 wskazują na przekroczony dopuszczalny poziom stężeń powiększony o zakres tolerancji dla zawartości szkodliwych pyłów zawieszonych PM10 i PM2,5 oraz benzo(a)pirenu. Oznacza to, że poziom wymienionych zanieczyszczeń jest powyżej poziomu docelowego substancji. Oczekiwane działania to dążenie do osiągnięcia poziomu docelowego substancji w określonym czasie za pomocą ekonomicznie uzasadnionych działań technicznych i technologicznych oraz opracowanie programu ochrony powietrza, w celu osiągnięcia poziomów docelowych. Pozostałe badane substancje (SO₂, NO₂, CO, Pb, As, Cd, Ni, benzen, ozon) utrzymują poziom stężeń nie przekraczający wartości dopuszczalnych.

Źródła emisji zanieczyszczeń powietrza na obszarze gminy

Głównym źródłem zanieczyszczenia powietrza jest spalanie energetyczne, głównie paliw stałych, węgla, koksu, stanowiących podstawowe paliwo dla większości zakładów przemysłowych, warsztatów rzemieślniczych, jak również lokalnych kotłowni grzewczych i indywidualnych pieców C.O. Zarówno w mieście, jak i na terenach wiejskich problemem jest wysoka emisja związana ze spalaniem węgla w sezonie grzewczym, w gospodarstwach domowych. W lokalnych systemach grzewczych brak jest urządzeń ochrony powietrza. Emisja z tych źródeł jest trudna do oszacowania i wykazuje zmienność sezonową, która związana jest z okresem grzewczym.

Emisja spalin i pyłów z sektora transportowego jest wprost proporcjonalna do natężenia ruchu samochodowego. Największym natężeniem cechuje się przecinające gminę drogi krajowe, a także drogi wojewódzkie. Gwałtowny rozwój transportu, przejawiający się wzrostem ilości samochodów na drogach oraz aktualny stan i infrastruktury dróg spowodował, iż transport może być uciążliwy dla środowiska naturalnego. Na skutek powszechnej elektryfikacji, emisje do powietrza związane z ruchem kolejowym mają znaczenie marginalne. Należą do nich jedynie emisje zanieczyszczeń pyłowych związanych z ruchem pociągów, oraz niewielkie emisje z lokomotyw spalinowych używanych głównie na bocznicach kolejowych.

Klimat akustyczny

Standardy jakości klimatu akustycznego zależą od funkcji i przeznaczenia terenu, zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 roku w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Tabela 1). Na obszarze opracowania nie identyfikuje się terenów wymagających ochrony przed hałasem.

Podstawowym źródłem hałasu na terenie gminy są szlaki komunikacyjne, do których zalicza się drogi oraz trakty kolejowe. Najbardziej uciążliwe emitory hałasu na obszarze gminy stanowią: droga krajowa nr 11, 42, 45, linia kolejowa oraz drogi powiatowe, gminne i drogi wewnętrzne. Wraz z rozwojem motoryzacji następuje stały wzrost ruchu samochodowego, który przekłada się na emisje hałasu wzdłuż dróg. Przeprowadzone pomiary hałasu komunikacyjnego (pomiary Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Opolu, pomiary GDDKiA) wykazują, że zdecydowana większość terenów zabudowy mieszkaniowej zlokalizowanej w sąsiedztwie głównych szlaków komunikacyjnych, narażona jest na występowanie ponadnormatywnych poziomów hałasu, zarówno w porze dziennej jak i nocnej.

Jednym z głównych czynników uciążliwości na terenach zabudowy mieszkaniowej jest ruch pojazdów ciężkich. Ograniczenie emisji hałasu w istniejących układach komunikacyjnych i zabudowy jest trudne do osiągnięcia ze względu na lokalizację budynków w bezpośrednim otoczeniu tras komunikacyjnych. W większości przypadków niemożliwym jest lokalizacja ekranów akustycznych czy pasów zieleni izolacyjnej. Skutecznym sposobem jej ograniczenia uciążliwości związanych z nadmiernym ruchem komunikacyjnym jest eliminowanie go z obszarów gęstej zabudowy mieszkaniowej i innych terenów chronionych. Oprócz hałasu komunikacyjnego wpływ na stan środowiska akustycznego może również wywierać hałas przemysłowy. Na terenie gminy, w szczególności miasta Olesno, mieszczą się zakłady przemysłowe oraz warsztaty, których funkcjonowanie może pogorszyć jakość środowiska akustycznego na terenach przyległych. Zgodnie z ustawą Prawo ochrony środowiska zapewnienie właściwego kształtowania klimatu akustycznego w otoczeniu obiektów przemysłowych i warsztatów rzemieślniczych jest obowiązkiem ich właściciela (lub innego podmiotu posiadającego do nich tytuł prawny). Na mocy tej ustawy, działalność zakładów nie może powodować przekroczenia standardów emisyjnych, jeśli zostały ustalone, ani też powodować przekraczania standardów jakości środowiska poza terenem, do którego zarządzający ma tytuł prawny, a w przypadku utworzenia obszaru ograniczonego użytkowania, poza tym obszarem.

Można również spodziewać się występowania uciążliwości związanych z hałasem na terenach mieszkaniowych bezpośrednio graniczących z terenami zakładów przemysłowych i warsztatów.

Jakość wód podziemnych

Zagrożenia wód podziemnych wynikają z ich kontaktu z powierzchnią ziemi, wodami glebowymi, wodami powierzchniowymi oraz opadami atmosferycznymi. W miejscach, gdzie brak jest izolacji poziomu wodonośnego lub izolacja jest niepełna następuje szybka wymiana wody, a tym samym przemieszczanie się zanieczyszczeń. Źródłem zagrożeń jakości wód podziemnych, podobnie jak wód powierzchniowych, są zanieczyszczenia pochodzenia rolniczego oraz nieczystości przedostające się z obszarów nieskanalizowanych.

Badania jakości wód prowadzi Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska. Badania chemizmu wód podziemnych w ramach monitoringu diagnostycznego i operacyjnego prowadzone są przez Państwowy Instytut Geologiczny w Warszawie.

Zasoby wód podziemnych na terenie Miasta i Gminy Kluczbork kształtowane są przez Główny Zbiornik Wód Podziemnych GZWP 324 Dolina Kopalna Kluczbork. Wody te ujmowane są poprzez studnie głębinowe i w większości służą zaspokojeniu potrzeb w zakresie zbiorowego zaopatrzenia miasta i wsi w wodę poprzez sieci wodociągowe. Wody podziemne związane są z utworami czwartorzędowymi, stanowiącymi główny użytkowy poziom wodonośny na terenie gminy Kluczbork. Budowa geologiczna terenu z dużym udziałem gruntów o średniej i dużej przepuszczalności, stwarza zagrożenie degradacji jakościowej wód. Badania fizykochemiczne wskazują na występowanie podwyższonej zawartości żelaza i manganu oraz azotanów w wodach czwartorzędowych, co skutkuje koniecznością prowadzenia zabiegów uzdatniania wody dla celów pitnych.

Jakość gleb

Badania jakości gleb dla powiatu kluczborskiego są przeprowadzane przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Opolu. Badania jakości gleb obejmują występowanie skażenia metalami ciężkimi. Gleby charakteryzują się wysoką zawartością kadmu. Średnia zawartość metali ciężkich kształtowała się na pozycji średniej w województwie opolskim, natomiast wartości zanieczyszczenia kadmem i ołowiem zbliżone były do najwyższych.

Gleby występujące na terenie gminy w większości mają odczyn kwaśny. Gleby wykazują niską zasobność w składniki pokarmowe, w związku z tym wymagają nawożenia. Skutkiem zakwaszenia gleb jest utrudnione pobieranie przez roślinę składników pokarmowych oraz łatwiejsze przyswajanie metali ciężkich. Prowadzi to do zmniejszenia plonów roślin uprawnych i pogorszenia jakości uzyskanych produktów, nawet przy prawidłowym nawożeniu innymi składnikami mineralnymi. Zabiegiem niezbędnym do zrównoważenia zakwaszenia gleb wywołanego stosowaniem nawozów jest wapnowanie.

Tendencje zmian w środowisku w przypadku braku realizacji projektu zmiany omawianego dokumentu

W przypadku odstąpienia od sporządzenia zmiany studium będącej przedmiotem niniejszej analizy, omawiane tereny będą zagospodarowane na podstawie obowiązującej edycji dokumentu. Badana przestrzeń nie zmieni swojego przeznaczenia. Oznacza to brak większych zmian w funkcjonowaniu środowiska.

6. CHARAKTERYSTYKA ROZWIĄZAŃ W STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO MIASTA I GMINY KLUCZBORK

Przedmiotem niniejszej oceny oddziaływania na środowisko są ustalenia zawarte w projekcie Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Kluczbork.

Przedmiotowa zmiana obejmuje obszar całej gminy w jej granicach administracyjnych.

Przede wszystkim dotyczy zmiany parametrów i wskaźników zabudowy na terenie gminy. Korekty wprowadzono w celu zwiększenia ich elastyczności i możliwości dostosowania do istniejącej zabudowy i sposobów zagospodarowania oraz umożliwienia realizacji przyszłych inwestycji. Przeznaczenie terenów zostaje generalnie bez zmian poza dwoma obszarami:

- teren dotychczas przeznaczony pod rozbudowę oczyszczalni ścieków (dz. nr 523/1 oraz 523/2 am. 1) położony w Ligocie Dolnej o powierzchni 6,76 ha ze względu na rezerwy terenowe istniejącej oczyszczalni został przeznaczony pod prowadzenie działalności produkcyjnej, składowej, magazynowej oraz usługowej,

- teren położony przy ul. Fabrycznej w Kluczborku (dz. nr 109/3, 109/4, 109/19 oraz część dz. nr 109/28 am. 16) dotychczas był przeznaczony pod prowadzenie działalności produkcyjnej, składowej, magazynowej oraz usługowej, został przeznaczony – zgodnie ze stanem istniejącym oraz planowanym przeznaczeniem – pod zabudowę mieszkaniową wielorodzinną.

Ze względu na fakt, iż wnioskowane obszary położone są w granicach obszarów o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej w granicach osadniczych możliwe było uwzględnienie złożonych wniosków i wprowadzenie zmian w obowiązującym dokumencie. Ponadto tereny objęte planowanymi zmianami przeznaczenia mają dostęp do komunikacji drogowej oraz sieci infrastruktury technicznej. Wobec czego ich lokalizacja nie wymaga rozbudowy istniejącego układu komunikacyjnego o nowe odcinki dróg publicznych ani rozbudowy magistralnych sieci infrastruktury technicznej. Wprowadzone rozwiązania pozwolą na racjonalne wykorzystanie terenów już uzbrojonych i skomunikowanych, ograniczanie rozpraszania zabudowy.

Celem zmiany studium jest uwzględnienie wniosków związanych z dostosowaniem ustaleń studium do aktualnego stanu faktycznego i prawnego, a także do nowych zamierzeń inwestycyjnych, dotyczących wyznaczenia nowych terenów budowlanych oraz ustalenie standardów użytkowania i zagospodarowania terenów, uwzględniających nowe kierunki rozwoju oraz wnioski o zmianę studium.

7. OCENA PROPONOWANYCH WARUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA TERENU

7.1. Przewidywane zagrożenia dla środowiska w wyniku realizacji zmiany studium

Projektowane zagospodarowanie terenu wpłynie w pewnym stopniu na zmianę dotychczasowych warunków w zakresie charakteru zainwestowania przedmiotowego terenu. Zmiany w stosunku do stanu istniejącego będą teoretycznie nieodwracalne, jednak uwzględniając charakter dotychczasowego użytkowania, strukturę funkcjonalno-przestrzenną oraz charakter zainwestowania terenów znajdujących się w najbliższym sąsiedztwie obszaru opracowania, a także uwarunkowania lokalizacyjne przedmiotowego terenu – nie pogorszą one w sposób znaczący stanu istniejących warunków przyrodniczych.

Naruszeniu i trwałym przekształceniom ulegnie struktura gruntu do głębokości wykonania wykopów pod ewentualne nowe budynki, infrastrukturę techniczną, nawierzchnie drogowe i inne utwardzone.

Wprowadzenie nowej zabudowy może spowodować wzrost zapotrzebowania na wodę do celów socjalno – bytowych, a także może zwiększyć ilość ścieków komunalnych. Zgodnie z ustaleniami projektu studium obowiązuje odprowadzenie ścieków do sieci kanalizacyjnej.

Stan powietrza atmosferycznego i warunki akustyczne uzależnione będą od natężenia ruchu pojazdów, a także od sposobu ogrzewania budynków. Ogrzewanie z wykorzystaniem nośników spełniających ochronę powietrza, o wysokiej sprawności grzewczej i niskiej emisji zanieczyszczeń do atmosfery powinno zminimalizować emisję szkodliwych związków. Należy podkreślić, iż sąsiadujące z obszarem objętym planem, tereny zainwestowane oraz drogi aktualnie oddziałują na stan powietrza atmosferycznego i warunki akustyczne.

Projektowane zagospodarowanie terenu nie spowoduje znacznego pogorszenia aktualnych warunków na przedmiotowym terenie, ponieważ odpowiada ono charakterowi i uciążliwości funkcji bezpośrednio na tym terenie i na terenach znajdujących się w bliskim sąsiedztwie. Ustalenia Studium nie zawierają rozwiązań, które mogą znacząco negatywnie i ekstremalnie wpływać na środowisko przyrodnicze. Planowane użytkowanie i zagospodarowanie przedmiotowego terenu oddziaływać będzie na środowisko w stopniu średnim i zasięgu lokalnym.

Przyszłe zagospodarowanie nie powinno wpłynąć na klimat lokalny, a zmiany będą występować punktowo, gdzie może występować inwersja temperatur. Intensywniej zabudowane tereny mogą stanowić miejsca stagnowania ciepłego powietrza.

W zakresie przeciwdziałania niekorzystnym zmianom klimatycznym istotne znaczenie ma zachowanie jak największej liczby zbiorników wodnych, utrzymanie cieków, otwartych rowów oraz terenów zieleni, w szczególności wysokiej i liściastej. Zieleń liściasta pochłania dwutlenek węgla, wydziela tlen, magazynuje wodę w szczególności jej nadmiar spowodowany zmianą klimatu i nagłymi zjawiskami atmosferycznymi w postaci deszczy nawaalnych.

Powstanie nowych inwestycji może oznaczać konieczność dokonania wycinki części drzewostanu, a więc zmniejszenia powierzchni pochłaniającej dwutlenek węgla. Mając na względzie etapowość inwestycji proces ten będzie przebiegał powoli a w ramach rekompensaty pojawi się uzupełniona zieleń w miejscach niekolidujących z inwestycjami. Nie należy zatem spodziewać się, że wycinka drzew nastąpi od razu i na znacznym terenie.

W zakresie rozwiązań zapewniających przeciwdziałanie niekorzystnym zmianom klimatycznym projekt studium zakłada również pozyskiwanie ciepła w oparciu o niskoemisyjne nośniki energii oraz wykorzystywanie odnawialnych źródeł energii. Ocenia się jednak, że realizacja studium nie będzie miała znaczącego wpływu na globalne zmiany klimatyczne ponieważ obejmuje korektę funkcji lokalnie.

7.2. Przewidywane znaczące oddziaływanie inwestycji na środowisko

Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 10 września 2019r. określa rodzaje przedsięwzięć mogących zawsze znacząco i potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko (Dz. U z 2020 r. poz. 283 z późn. zm.). W związku z powyższym dla inwestycji mogących zawsze lub potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko wymagane jest sporządzenie raportu oddziaływania na środowisko. W dokumencie tym w sposób szczegółowy określa się charakterystykę konkretnej, planowanej inwestycji oraz przewidywane oddziaływanie inwestycji na środowisko przyrodnicze.

Na etapie sporządzenia studium nie jest możliwe określenie wszelkich możliwych, zwłaszcza negatywnych oddziaływań, przedsięwzięcia na środowisko, z uwagi na specyfikę działalności w szczególności usługowej, w zależności od branży inwestycyjnej, która na etapie sporządzania studium nie jest wystarczająco szczegółowo znana.

Przyjmując jednak dostępną wiedzę, co do zamierzeń inwestycyjnych oraz dotychczasowy sposób zagospodarowania tych terenów należy uznać, iż nie będą to inwestycje negatywnie oddziałujące na środowisko.

Efektywnym narzędziem weryfikującym poprawność rozwiązań inwestycyjnych oraz ich wpływ na środowisko, jest więc raport oddziaływania na środowisko, który zawiera charakterystykę szczegółowego oddziaływania inwestycji na środowisko, z pełną weryfikacją rozwiązań projektowych, technologicznych oraz wpływu na poszczególne elementy środowiska. Ocena inwestycji w aspekcie środowiskowym zostaje przeprowadzona na podstawie przedłożonego Raportu i w efekcie potencjalny inwestor uzyskuje decyzję środowiskową, która umożliwia realizację inwestycji.

7.3. Przewidywany wpływ ustaleń studium na poszczególne elementy środowiska

Ze względu na charakter wprowadzanych zmian oraz ich położenie oddziaływanie na poszczególne elementy środowiska nie powinno znacząco różnić się od aktualnego.

– rośliny i zwierzęta

Przedmiotowy teren miasta jest obecnie zainwestowany, w związku z czym charakteryzuje się dość uproszczoną strukturą gatunkową, co w wyniku realizacji ustaleń przedmiotowej zmiany studium nie ulegnie zmianie.

– ludzie

Dopuszczone w ustaleniach planu zainwestowanie terenu nie powinno wpłynąć negatywnie na warunki życia ludzi, a charakter oddziaływania powinien być porównywalny z obecnym.

– wody powierzchniowe i podziemne

Ponieważ zmiana Studium zakłada poszerzenie zakresu funkcjonalnego przedmiotowego terenu o usługi techniczne oraz zabudowę mieszkaniową i zagrodową, należy zakładać, że może mieć to negatywny wpływ na jakość wód powierzchniowych. Zgodnie z ustaleniami zmiany Studium obowiązuje jednak odprowadzanie ścieków do sieci kanalizacji sanitarnej, a każdy teren, na którym może dojść do zanieczyszczenia powierzchni (w efekcie również wód powierzchniowych i podziemnych) substancjami ropopochodnymi lub innymi substancjami chemicznymi, musi być utwardzony oraz wyposażony w kanalizację deszczową z urządzeniami do odseparowania zanieczyszczeń od wody.

– powietrze atmosferyczne

Dopuszczony w ustaleniach Studium charakter zainwestowania oraz skala wprowadzonych zmian nie powinny mieć wpływu na jakość powietrza atmosferycznego w skali lokalnej, a tym bardziej ponadlokalnej.

– klimat akustyczny

Nie przewiduje się, aby dopuszczony w ustaleniach Studium charakter zainwestowania, który nie będzie wymagał sporządzenia raportu o oddziaływaniu inwestycji na środowisko, miał negatywny wpływ na kształtowanie klimatu akustycznego.

– powierzchnia ziemi i krajobraz

W przypadku realizacji zupełnie nowej inwestycji zgodnej z ustaleniami Studium może nastąpić znaczna zmiana krajobrazu. Mogą pojawić się ewentualne nowe obiekty o wiodącej funkcji produkcyjnej, które jednak stanowić będą ciągłość struktury osadniczej miejscowości. Nie wprowadzi to drastycznego przekształcenia krajobrazu i naturalnie wpisze się w krajobraz miejscowości. Ustalenia zmiany Studium w sposób harmonijny wpisują projektowane tereny zainwestowania w istniejącą tkankę.

– zasoby naturalne

Ustalenia przedmiotowej zmiany Studium nie będą mieć żadnego wpływu na zasoby naturalne, z uwagi na fakt, iż zmiany przeznaczenia nie leżą w granicach obszarów chronionych, a korekty wskaźników zagospodarowania również w znaczący sposób nie powinny wpłynąć na zasoby naturalne.

7.4. Przewidywane zmiany stanu środowiska w przypadku braku realizacji studium.

Analizowany obszar posiada pokrycie Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Kluczbork, jednak jego ustalenia nie są zgodne z aktualnymi potrzebami inwestycyjnymi właścicieli nieruchomości i potrzebami rozwojowym dla przedmiotowego terenu gminnego. W przypadku nie dostosowanie do potrzeb inwestycyjnych właściciela nieruchomości i umożliwienia realizacji stosownego uzbrojenia i zabezpieczenia wód gruntowych przed zanieczyszczeniami spowodowanymi parkowaniem pojazdów na tym terenie, może dojść (w przypadku awarii pojazdów) do zanieczyszczenia gruntu substancjami ropopochodnymi.

7.5. Przewidywane transgraniczne oddziaływanie na środowisko

Realizacja ustaleń zmiany Studium ze względu na przedmiot oraz skalę ustaleń nie będzie mieć żadnego wpływu na stan środowiska przyrodniczego państw sąsiednich.

7.6. Przewidywane oddziaływanie na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000

Obszary objęte opracowaniem zmiany studium obejmują miasto i gminę Kluczbork. W granicach gminy zlokalizowany jest *Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk Łąki w okolicach Kluczborka nad Stobrawą* PLH 160013. Ze względu na charakter wprowadzanych zmian nie przewiduje się zmiany wpływu na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000.

Natomiast lokalizację najbliższych położonych obszarów Natura 2000 względem obszarów o zmienianym przeznaczeniu - *Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk Łąki w okolicach Kluczborka nad Stobrawą* PLH 160013, przedstawia poniższa mapa:

Ustalenia przedmiotowej zmiany studium nie będą oddziaływać na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 ani na obszar Stobrawskiego Parku Krajobrazowego z uwagi na brak powiązań przestrzennych i przyrodniczych z rejonem obszaru opracowania studium.

Ze względu na położenie oraz charakter ustaleń analizowanej zmiany Studium nie przyczyni się do negatywnego oddziaływania na cele i przedmiot ochrony Obszaru Natura 2000 Łąki w okolicach Kluczborka nad Stobrawą PLH 160013, oraz nie będzie miał żadnego negatywnego wpływu bezpośrednio na ten obszar.

8. PROPOZYCJE ROZWIĄZAŃ MINIMALIZUJĄCYCH NEGATYWNY WPŁYW NA ŚRODOWISKO

Analizując całokształt zagadnień przyrodniczych w opracowanym projekcie Studium można stwierdzić, że projektowane zamierzenia uwzględniają zasady ochrony środowiska, ograniczając negatywne oddziaływanie na środowisko poprzez odpowiednie zapisy. Realizacja ustaleń zmiany Studium nie powinna powodować znaczących negatywnych zmian w środowisku.

Negatywne oddziaływanie związane z planowanym sposobem użytkowania i zagospodarowania terenu będzie głównie polegać na:

- przekształceniu krajobrazu (z uwagi na możliwą budowę nowych obiektów kubaturowych),
- usunięciu pokrywy glebowej (z części terenu przeznaczonego pod nowe obiekty budowlane i powierzchnie utwardzone),
- negatywnym oddziaływaniu maszyn i urządzeń budowlanych na etapie budowy,
- zwiększonej emisji hałasu poprzez ruch samochodowy,
- zmniejszenie infiltracji wód opadowych,
- możliwości zwiększenia zanieczyszczenia wód z powierzchni terenu.

Zmniejszenie uciążliwości można osiągnąć przez:

- skuteczną politykę proekologiczną gminy,
- utrzymanie drożności sieci melioracyjnej, poprzez regularne prace konserwacyjne
- odprowadzanie wód opadowych na tereny własne inwestora oraz do istniejących wód powierzchniowych (rowów melioracyjnych), po uprzednim ich oczyszczeniu w stopniu zapewniającym usunięcie zawiesin ogólnych oraz substancji rozpuszczonych,
- zachowanie i ochronę ekosystemów cieków wodnych,
- planowanie nowych liściastych nasadzeń, pełniących funkcje ekologiczno-krajobrazowe, izolacyjne i ochronne wzdłuż dróg, cieków, oraz na szpalerów zieleni wysokiej na granicy z terenami Łąk w okolicach Kluczborka nad Stobrawą.
- sortowanie odpadów w celu prowadzenia racjonalnej gospodarki odpadami,
- racjonalną polityką ogrzewania budynków uwzględniającą wpływ na środowisko,

- zapobieganie zanieczyszczaniu koryt cieków i miejsc podmokłych odpadami stałymi,
- przed rozpoczęciem ewentualnych prac inwestycyjnych usunięcie i zagospodarowanie warstwy urodzajnej gleby, zgodnie z przepisami odrębnymi,
- ogrzewanie budynków z wykorzystaniem ekologicznych paliw oraz technologii spalania o niskiej emisji zanieczyszczeń do atmosfery,
- zachowanie bezwzględnego priorytetu ochrony środowiska przyrodniczego oraz środowiska życia człowieka.

9. PROPOZYCJE ROZWIĄZAŃ ALTERNATYWYCH DO ROZWIĄZAŃ ZAWARTYCH W PROJEKCIE STUDIUM

Zakres analizowanej zmiany Studium nie dotyczy ustaleń, dla których byłyby jakiegokolwiek inne rozwiązania opcjonalne, ponieważ dotyczy on ściśle obszaru, w stosunku do którego planowane są działania inwestycyjne. W związku z tym bezzasadne jest proponowanie rozwiązań alternatywnych.

10. METODY ANALIZY REALIZACJI POSTANOWIEŃ STUDIUM

Monitorowanie stopnia realizacji ustaleń zmiany Studium następować będzie zgodnie z art. 32 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2021r. poz. 241 z późn. zm.). Wymieniony wyżej przepis nakłada na Burmistrza Miasta Kluczborka obowiązek prowadzenia analiz zmian w zagospodarowaniu przestrzennym na terenie miasta i gminy. Po uzyskaniu opinii Miejskiej Komisji Architektoniczno-Urbanistycznej Burmistrz przekazuje wyniki analiz Radzie Miejskiej miasta Kluczborka, co najmniej raz w czasie kadencji Rady. W zależności od wyników tej oceny, Rada Miejska może podjąć uchwałę w sprawie aktualności studium i planów miejscowych lub zdecydować o podjęciu działań zmierzających do zaktualizowania tych dokumentów w niezbędnym zakresie.

Niezależnie od powyższych działań gmina powinna zadbać o sporządzenie i systematyczną aktualizację dokumentów umożliwiających ocenę stanu i funkcjonowania środowiska.

W celu analizy skutków realizacji postanowień projektowanej zmiany Studium niezbędne jest prowadzenie monitoringu terenowego procesów inwestycyjnych - w aspekcie przestrzennym, środowiskowym i społecznym oraz bieżąca weryfikacja z prawem ewentualnych inwestycji. Monitoring środowiskowy powinien oceniać wpływ ustaleń Studium i zmian planów na poszczególne elementy środowiska, w szczególności na powietrze, wody, klimat akustyczny. Częstotliwość przeprowadzania monitoringu skutków realizacji ustaleń planu powinna odbywać się co pięć lat, a na terenach o silnej koncentracji różnorodnych form zainwestowania raz na trzy lata.

11. STRESZCZENIE

Niniejszą prognozę oddziaływania na środowisko przyrodnicze sporządzono na potrzeby zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Kluczbork. Prognozę opracowano na podstawie analizy projektu zmiany Studium, analizy dotychczas obowiązującego Studium, założeń ochrony środowiska oraz informacji o istniejącym i projektowanym sposobie zagospodarowania i użytkowania terenu. Celem wykonanej prognozy było podsumowanie stanu środowiska i określenie wpływu ustaleń zawartych w projekcie analizowanej zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Kluczbork.

Przedmiotowa zmiana obejmuje obszar całej gminy w jej granicach administracyjnych.

Przede wszystkim dotyczy zmiany parametrów i wskaźników zabudowy na terenie gminy. Korekty wprowadzono w celu zwiększenia ich elastyczności i możliwości dostosowania do istniejącej zabudowy i sposobów zagospodarowania oraz umożliwienia realizacji przyszłych inwestycji. Przeznaczenie terenów zostaje generalnie bez zmian poza dwoma obszarami:

- teren dotychczas przeznaczony pod rozbudowę oczyszczalni ścieków (dz. nr 523/1 oraz 523/2 am. 1) położony w Ligocie Dolnej o powierzchni 6,76 ha ze względu na rezerwy terenowe istniejącej oczyszczalni został przeznaczony pod prowadzenie działalności produkcyjnej, składowej, magazynowej oraz usługowej,

- teren położony przy ul. Fabrycznej w Kluczborku (dz. nr 109/3, 109/4, 109/19 oraz część dz. nr 109/28 am. 16) dotychczas był przeznaczony pod prowadzenie działalności produkcyjnej, składowej, magazynowej oraz usługowej, został przeznaczony – zgodnie ze stanem istniejącym oraz planowanym przeznaczeniem – pod zabudowę mieszkaniową wielorodzinną.

Ze względu na fakt, iż wnioskowane obszary, dla których wprowadza się zmianę przeznaczenia położone są w granicach obszarów o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej w granicach osadniczych możliwe było uwzględnienie złożonych wniosków i wprowadzenie zmian w obowiązującym dokumencie. Ponadto tereny objęte planowanymi zmianami przeznaczenia mają dostęp do komunikacji drogowej oraz sieci infrastruktury technicznej. Wobec czego ich lokalizacja nie wymaga rozbudowy istniejącego układu komunikacyjnego o nowe odcinki dróg publicznych ani rozbudowy magistralnych sieci infrastruktury technicznej.

Analiza poszczególnych elementów środowiska przyrodniczego nie wykazała, aby obszar objęty przedmiotową zmianą Studium wykazywał cenne wartości przyrodnicze. Dotychczasowy sposób zagospodarowania i użytkowania analizowanego terenu wpłynął w pewnym stopniu degradująco na środowisko przyrodnicze. Rozpatrywany teren został już zmieniony częściowo antropogenicznie i morfologicznie, ze względu na oddziaływanie otaczających terenów zainwestowanych, miasta Kluczborka, dróg o znaczeniu ponadlokalnym (droga krajowa nr 11, 42, 45) oraz przede wszystkim z uwagi na zainwestowanie przedmiotowego terenu.

Wpływ ustaleń przedmiotowej zmiany Studium na poszczególne elementy środowiska przyrodniczego będzie niewielki, porównywalny z dotychczasowym – wynikającym z obecnie obowiązującego Studium i prowadzonego zagospodarowania na tych terenach.

Realizacja ustaleń zmiany Studium ze względu na przedmiot oraz skalę ustaleń nie będzie mieć żadnego wpływu na stan środowiska w kontekście transgranicznym, ani na cele i przedmiot ochrony obszarów Natura 2000.

Najważniejsze wskaźniki monitoringu skutków wdrażania postanowień dokumentu służące do oceny zmian przestrzennych (poprawa, pogorszenie stanu środowiska) i ich dynamiki stanowią:

- jakość wód powierzchniowych,
- jakość powietrza atmosferycznego, zwłaszcza akustycznego,
- ilość ścieków odprowadzanych do odbiornika, dysproporcje między siecią wodociągową a kanalizacyjną,
- powierzchnia i stan zachowania siedlisk przyrodniczych i obszarów chronionych w otoczeniu terenu opracowania zmiany planu,
- zmiany położenia zwierciadła wody gruntowej.

Stwierdzono, że ustalenia zmiany Studium mogą w pewnym stopniu wpłynąć na środowisko przyrodnicze, zmieniając w nieznacznym stopniu krajobraz oraz warunki przyrodnicze obszaru, jednak oddziaływanie to nie będzie znacząco negatywne i nie wpłynie negatywnie na system obszarów chronionych. Ustalenia Studium nie zawierają rozwiązań, które mogą zdecydowanie negatywnie i ekstremalnie wpływać na środowisko przyrodnicze i oddziaływać na nie w kontekście transgranicznym. W związku z powyższym realizacja założeń zmiany Studium na przedmiotowym terenie stanowi efekt racjonalnego gospodarowania przestrzenią z uwzględnieniem istniejących uwarunkowań przestrzennych oraz aspektów środowiskowych i społecznych. Przyszłe zagospodarowanie nie powinno wpłynąć na klimat lokalny, a zmiany będą występować punktowo, gdzie może występować inwersja temperatur. Intensywniej zabudowane tereny mogą stanowić miejsca stagnowania ciepłego powietrza.

W zakresie przeciwdziałania niekorzystnym zmianom klimatycznym istotne znaczenie ma zachowanie jak największej liczby zbiorników wodnych, utrzymanie cieków, otwartych rowów oraz terenów zieleni, w szczególności wysokiej i liściastej. Zieleni liściastej pochłania dwutlenek węgla, wydzielając tlen, magazynuje wodę w szczególności jej nadmiar spowodowany zmianą klimatu i nagłymi zjawiskami atmosferycznymi w postaci deszczy nawalnych.

Powstanie nowych inwestycji może oznaczać konieczność dokonania wycinki części drzewostanu, a więc zmniejszenia powierzchni pochłaniającej dwutlenek węgla. Mając na względzie etapowość inwestycji proces ten będzie przebiegał powoli a w ramach rekompensaty pojawi się uzupełniona zieleni w miejscach niekolidujących z inwestycjami. Nie należy zatem spodziewać się, że wycinka drzew nastąpi od razu i na znacznym terenie.

W zakresie rozwiązań zapewniających przeciwdziałanie niekorzystnym zmianom klimatycznym projekt Studium zakłada również pozyskiwanie ciepła w oparciu o niskoemisyjne nośniki energii oraz wykorzystywanie odnawialnych źródeł energii. Ocenia się jednak, że realizacja Studium nie będzie miała znaczącego wpływu na globalne zmiany klimatyczne ponieważ obejmuje korektę funkcji lokalnie.

12. Oświadczenie autora prognozy oddziaływania na środowisko o spełnieniu wymagań w zakresie kwalifikacji do sporządzenia prognozy.

Oświadczam, że:

- spełniam wymagania, o których mowa w art. 74a ust. 2 pkt 2 ustawy z dnia 3 października 2008 r. *o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko* (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 283 z późn. zm.),
- jestem świadoma odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia, o którym mowa w art. 51 ust. 2 pkt 1 lit. f cytowanej wyżej ustawy.

mgr inż. Barbara Borkowska

